

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/64/99

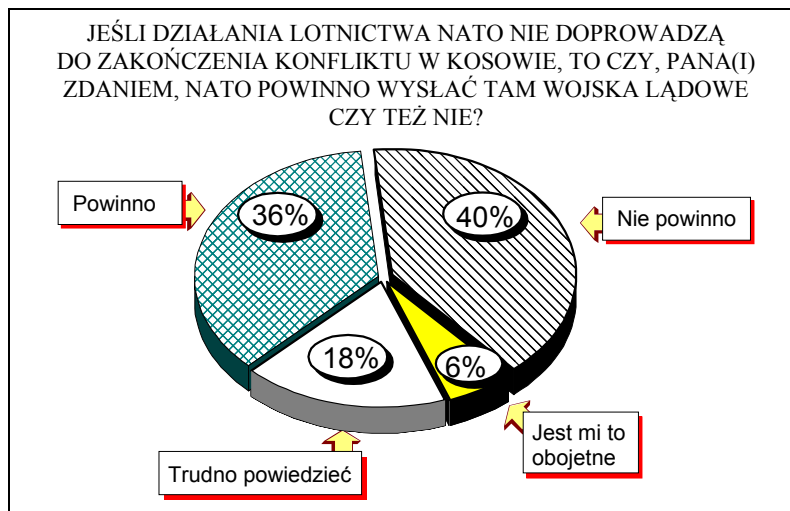
STOSUNEK DO INTERWENCJI NATO W JUGOSŁAWII PO TRZECH TYGODNIACH OD JEJ ROZPOCZĘCIA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

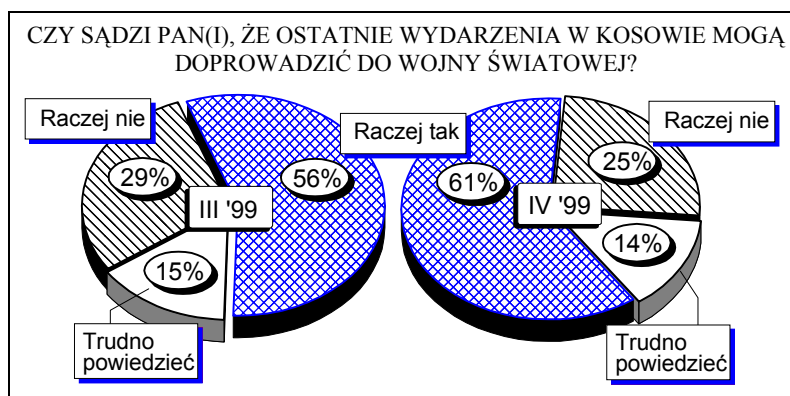
WARSZAWA, KWIECIEŃ '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Od momentu rozpoczęcia interwencji lotnictwa NATO w Jugosławii wzrosło poparcie dla tej akcji. Obecnie popiera ją ponad połowa badanych (54%), a niespełna jedna trzecia jest jej przeciwna (31%).
- Opinie Polaków w sprawie wysłania do Kosowa wojsk lądowych NATO są podzielone.

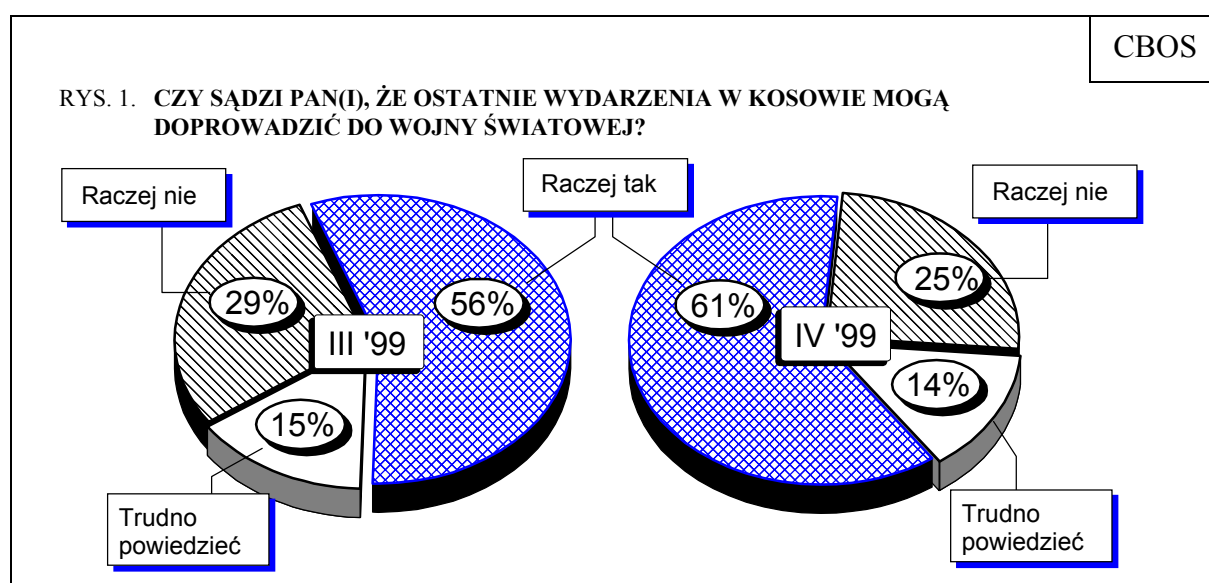

- W stosunku do marca w niewielkim stopniu wzrosły obawy przed przekształceniem się konfliktu w Kosowie w wojnę światową.

- Interwencja NATO w Jugosławii w zasadzie nie wpłynęła na poparcie społeczeństwa polskiego dla członkostwa naszego kraju w tym sojuszu.

Po trzech tygodniach¹ od rozpoczęcia przez lotnictwo NATO interwencji w Jugosławii trzy piąte Polaków (61%) obawia się, że wydarzenia te mogą w konsekwencji doprowadzić do wojny światowej. W stosunku do marca odnotowaliśmy niewielki wzrost obaw.

Przekonanie, że wydarzenia te raczej nie doprowadzą do wojny światowej, przeważa - podobnie jak w marcu - jedynie wśród badanych z wyższym wykształceniem. W tej grupie obawy przed wybuchem konfliktu światowego utrzymały się na dotychczasowym poziomie. Nie wzrosły one również wśród badanych z wykształceniem podstawowym, wśród których w pierwszej fazie interwencji NATO najwięcej było osób obawiających się wojny. Wzrost tego rodzaju obaw odnotowaliśmy wśród badanych z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym oraz we wszystkich grupach społeczno-zawodowych, z wyjątkiem kadry kierowniczej i inteligencji.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (107) przeprowadzono w dniach od 8 do 13 kwietnia '99 na liczącej 1092 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych Polaków.

Tabela 1

Wykształcenie	Czy sądzi Pan(i), że ostatnie wydarzenia w Kosowie mogą doprowadzić do wojny światowej*?			
	Raczej tak		Raczej nie	
	26-29 III	8-13 IV	26-29 III	8-13 IV
	w procentach			
Podstawowe	66	63	18	17
Zasadnicze zawodowe	52	62	32	25
Średnie	52	64	32	27
Wyższe	40	40	49	51

* Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Równocześnie ze wzrostem obaw przed możliwością przekształcenia się konfliktu na Bałkanach w wojnę światową w społeczeństwie polskim wzrosło poparcie dla podjętej przez państwa NATO akcji zbrojnej w Jugosławii.

Tabela 2

Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne podjęcie zbrojnej interwencji przez państwa NATO w związku z konfliktem serbsko-albańskim w Kosowie?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	15-20 X '98	26-29 III '99	8-13 IV '99
	w procentach		
Zdecydowanie słuszne	17	17	23
Raczej słuszne	34	31	31
Słuszne	51	48	54
Raczej niesłuszne	16	20	21
Zdecydowanie niesłuszne	11	16	10
Niesłuszne	27	36	31
Trudno powiedzieć	22	16	15

Charakterystyczne jest, że na początku interwencji NATO liczba jej przeciwników dość znacznie wzrosła w stosunku do jesieni ubiegłego roku, kiedy tylko rozważano możliwość takiej akcji. Obecnie zmalał odsetek przeciwników interwencji, choć nadal jest wyższy niż w październiku '98.

W porównaniu z marcem poparcie dla akcji NATO w Kosowie wzrosło przede wszystkim wśród badanych o niewykrystalizowanych sympatiach partyjnych, a także wśród zwolenników PSL. Zmalało natomiast wśród potencjalnych wyborców SLD, jednak nie kosztem wzrostu liczby przeciwników, lecz osób nie mających jednoznacznej opinii w tej sprawie.

Tabela 3

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy interwencję NATO w Jugosławii uważa Pan(i) za:					
	słuszną		niesłuszną		Trudno powiedzieć	
	26-29 III	8-13 IV	26-29 III	8-13 IV	26-29 III	8-13 IV
	w procentach					
AWS	73	76	16	12	11	12
PSL	45	57	39	37	16	7
SLD	58	50	35	35	7	15
UW	73	75	23	18	4	7
Niezdecydowani	39	53	32	26	29	21
Nie zamierzający głosować	35	49	43	33	22	18

Nie zmienił się stosunek społeczeństwa do udziału żołnierzy polskich w tej akcji NATO. Podobnie jak w marcu, nieco więcej niż połowa badanych (53%) jest zdania, że nie powinniśmy w niej uczestniczyć, niespełna jedna trzecia zaś (31%) uważa, że żołnierze polscy powinni wziąć udział w tej operacji. Zdaniem większości respondentów opowiadających się za uczestnictwem naszych żołnierzy w działaniach NATO, w skład oddziałów polskich powinni wchodzić wyłącznie ochotnicy.

		CBOS
Jak Pan(i) sądzi, czy żołnierze polscy powinni czy też nie powinni uczestniczyć w tej operacji NATO?		
Powinni		31%
<u>Kto powinien wchodzić w skład oddziałów polskich?</u>		
<i>Żołnierze wyznaczeni przez przełożonych</i>		7%
<i>Tylko ochotnicy</i>		23%
<i>Trudno powiedzieć kto, ale powinniśmy uczestniczyć w tej operacji</i>		1%
Jest mi to obojętne		5%
Nie powinni		53%
Trudno powiedzieć		11%

Ewentualne uczestnictwo żołnierzy polskich w operacji NATO w Jugosławii aprobeuje przede wszystkim młodzież. Tylko wśród badanych poniżej 25 roku życia zwolennicy udziału Polaków w tej akcji przeważają nad przeciwnikami. Włączenie się żołnierzy polskich do operacji kosowskiej w najmniejszym stopniu popierają osoby powyżej 54 roku życia.

Stanowisko w tej sprawie bardzo wyraźnie różnicują poglądy polityczne. Wśród badanych identyfikujących się z prawicą zdania są podzielone, natomiast wśród deklarujących poglądy lewicowe ponad dwukrotnie więcej jest przeciwników niż zwolenników. Stosunek potencjalnych wyborców poszczególnych partii do udziału żołnierzy polskich w działaniach NATO w Jugosławii przedstawiliśmy w tabeli.

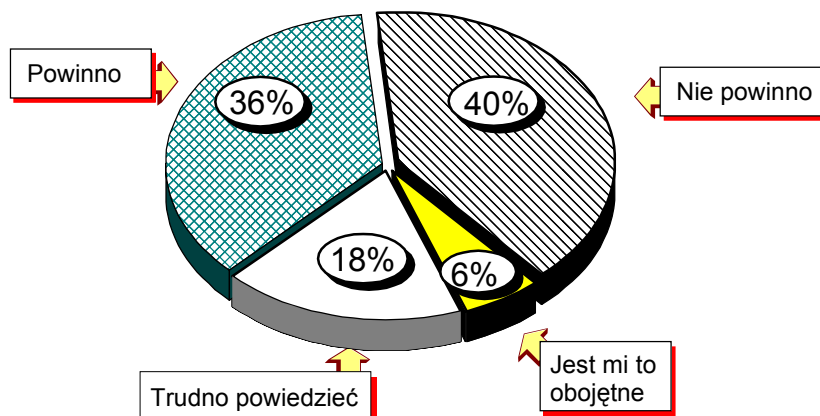
Tabela 4

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy żołnierze polscy powinni uczestniczyć w operacji NATO w Jugosławii?			
	Powinni	Jest mi to obojętne	Nie powinni	Trudno powiedzieć
	w procentach			
AWS	52	2	36	10
PSL	29	6	60	5
SLD	31	3	62	4
UW	45	9	42	3
Niezdecydowani	31	4	48	16
Nie zamierzający głosować	25	6	55	14

Jedynie większość sympatyków AWS opowiada się za udziałem żołnierzy polskich w tej operacji. W elektoracie UW zdania są podzielone, natomiast wśród wyborców partii opozycyjnych przeciwnicy udziału żołnierzy polskich w konflikcie na Bałkanach dwukrotnie przeważają nad zwolennikami.

Co do tego, czy NATO powinno wysłać do Kosowa wojska lądowe, w razie gdyby działania lotnictwa nie doprowadziły do zakończenia konfliktu, zdania są podzielone - z niewielką przewagą przeciwników akcji wojsk lądowych.

RYS. 2. JEŚLI DZIAŁANIA LOTNICTWA NATO NIE DOPROWADZĄ DO ZAKOŃCZENIA KONFLIKTU W KOSOWIE, TO CZY, PANA(I) ZDANIEM, NATO POWINNO WYSLAĆ TAM WOJSKA LĄDOWE CZY TEŻ NIE?

Opinie na ten temat są zróżnicowane (por. 3 tabelę aneksową). Warto podkreślić, że zwolennicy użycia w Kosowie wojsk lądowych przeważają wśród młodszych roczników (wśród najmłodszych zdania są podzielone), podczas gdy wśród badanych powyżej 45 roku życia więcej jest przeciwników. Dominują oni także wśród mieszkańców wsi i małych miast, zwolennicy zaś - wśród ludności wielkomiejskiej.

W potencjalnych elektoratach partii i ugrupowań politycznych dość duże jest zróżnicowanie poglądów na temat użycia w Kosowie wojsk lądowych NATO. Zdecydowanym sprzeciwem wyróżnia się większość wyborców UW, natomiast aprobatą takiej akcji - większość sympatyków AWS.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jeśli działania lotnictwa NATO nie doprowadzą do zakończenia konfliktu w Jugosławii, to czy NATO powinno wysłać tam wojska lądowe czy też nie?			
	Powinno	Jest mi to obojętne	Nie powinno	Trudno powiedzieć
	w procentach			
AWS	59	2	26	13
PSL	38	3	44	15
SLD	34	3	49	15
UW	33	0	61	6
Niezdecydowani	31	3	37	29
Nie zamierzający głosować	33	9	38	20

Obawa przed przerodzeniem się konfliktu bałkańskiego w wojnę światową oddziałuje na stanowisko w sprawie wysłania do Kosowa wojsk lądowych NATO, niemniej trzeba podkreślić, że co trzeci respondent obawiający się wojny światowej opowiada się równocześnie za wysłaniem do Kosowa wojsk lądowych Paktu Północnoatlantyckiego.

Tabela 6

Czy sądzi Pan(i), że ostatnie wydarzenia w Jugosławii mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie?	Jeśli działania lotnictwa NATO nie doprowadzą do zakończenia konfliktu w Kosowie, to czy, Pana(i) zdaniem, NATO powinno wysłać tam wojska lądowe czy też nie?			
	Powinno	Jest mi to obojętne	Nie powinno	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Raczej tak	34	5	45	16
Raczej nie	50	5	33	11
Trudno powiedzieć	22	7	32	38

Na zakończenie warto dodać, że interwencja NATO w Jugosławii tylko w niewielkim stopniu wpłynęła na stosunek społeczeństwa polskiego do wstąpienia naszego kraju do tego sojuszu.

Tabela 7

Czy Pan(i) popiera przystąpienie Polski do NATO czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	24 II - 1 III '99	4-9 III '99	8-13 IV '99
	w procentach		
Popieram	60	67	63
Jest mi to obojętne	23	18	18
Jestem przeciwny(a)	11	10	12
Trudno powiedzieć	6	5	7

Bezpośrednio przed 12 marca '99 wzrosło poparcie dla przystąpienia Polski do Paktu Północnoatlantyckiego, obecnie zaś zmalało o 4 punkty procentowe. Liczba przeciwników wejścia Polski do NATO utrzymuje się na tym samym poziomie.

W ciągu trzech tygodni od rozpoczęcia interwencji NATO w Jugosławii nieco wzrosło poparcie dla tej akcji. Nie zmienił się natomiast stosunek do udziału w niej żołnierzy polskich. Praktycznie nie wpłynęła ona również na poparcie dla członkostwa Polski w NATO.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy sądzi Pan(i), że ostatecznie wydarzenia w Kosowie mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie? (%)

	Raczej tak	Raczej nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	61	25	14	1092
Płeć				
Mężczyźni	58	31	11	517
Kobiety	64	20	16	575
Wiek				
18-24 lat	69	24	7	157
25-34	51	34	14	193
35-44	64	26	10	226
45-54	63	24	13	202
55-64	61	23	16	135
65 lat i więcej	60	18	22	179
Miejsce zamieszkania				
Wieś	63	19	18	392
Miasto do 20 tys.	61	26	13	145
20 - 100 tys.	63	27	10	220
101 - 500 tys.	58	29	13	218
501 tys.i więcej mieszk.	58	35	7	116
Wykształcenie				
Podstawowe	63	17	19	364
Zasadnicze zawodowe	62	25	14	280
Średnie	64	27	9	356
Wyższe	40	51	10	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	43	44	13	71
Prac.umysł.niż.szczebła	63	29	9	121
Pracownicy fiz.- umysł.	75	20	5	89
Robotnicy wykwalifikowani	54	33	12	122
Robotnicy niewykwalifik.	69	24	7	45
Rolnicy	69	12	19	59
Pracujący na własny rach.	56	39	5	51
Bierni zawodowo				
Renciści	64	13	23	141
Emeryci	60	22	18	197
Uczniowie i studenci	70	26	4	56
Bezrobotni	60	28	12	89
Gospodynie domowe i inni	58	22	20	51
Pracuje w:				
sferze budżetowej	56	29	15	108
sekt. państw., publicznym	56	32	12	129
sp. wiaśc. pryw. i państwa	55	38	7	92
sekt. pryw. poza rolnict.	62	31	7	194
prywatnym gosp. rolnym	70	13	17	71
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	68	21	11	181
276 - 399	67	16	16	133
400 - 549	63	25	12	235
550 - 799	58	29	13	149
Powyżej 799 zł	51	36	14	133
Ocena własnych war. mater.				
Złe	64	22	14	325
Średnie	64	21	15	492
Dobre	54	36	10	275
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	15	20	68
Raz w tygodniu	60	28	12	595
Kilka razy w miesiącu	65	17	18	141
Kilka razy w roku	65	25	10	197
W ogóle nie uczestniczy	57	27	16	87
Poglądy polityczne				
Lewica	65	23	12	286
Centrum	62	26	12	273
Prawica	56	34	10	268
Trudno powiedzieć	61	18	21	263

Tabela 2. Jak Pan(i) sądzi, czy żołnierze polscy powinni czy też nie powinni uczestniczyć w tej operacji NATO?

(%)

	Powinni	Jest mi to obojętne	Nie powinni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	5	53	10	1092
Płeć					
Mężczyźni	35	6	52	8	517
Kobiety	28	5	55	12	575
Wiek					
18-24 lat	41	8	36	15	157
25-34	33	7	50	10	193
35-44	33	6	54	6	226
45-54	32	2	59	6	202
55-64	23	4	59	13	135
65 lat i więcej	24	3	59	14	179
Miejsce zamieszkania					
Wieś	26	7	54	13	392
Miasto do 20 tys.	25	3	63	10	145
20 - 100 tys.	35	3	54	9	220
101 - 500 tys.	33	7	50	10	218
501 tys.i więcej mieszk.	47	4	46	4	116
Wykształcenie					
Podstawowe	23	6	60	11	364
Zasadnicze zawodowe	32	6	51	11	280
Średnie	36	5	50	9	356
Wyższe	41	4	50	6	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	47	6	44	3	71
Prac.umysł.niż.szczebła	39	5	47	9	121
Pracownicy fiz.-umysł.	36	5	54	9	89
Robotnicy wykwalifikowani	32	6	50	12	122
Robotnicy ni wykwalifik.	26	4	56	14	45
Rolnicy	18	16	63	3	59
Pracujący na własny rach.	38	3	58	0	51
Bierni zawodowo					
Renciści	24	4	58	14	141
Emeryci	23	3	62	13	197
Uczniowie i studenci	51	12	33	3	56
Bezrobotni	30	9	42	19	89
Gospodynie domowe i inni	28	0	63	9	51
Pracuje w:					
sferze budżetowej	42	4	46	8	108
sekt. państw.,publicznym	34	7	49	11	129
sp. własc. pryw. i państwa	43	3	48	7	92
sekt. pryw. poza rolnict.	35	4	54	7	194
prywatnym gosp. rolnym	17	16	65	2	71
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	24	5	61	10	181
276 - 399	29	4	60	7	133
400 - 549	31	7	55	7	235
550 - 799	37	4	50	9	149
Powyżej 799 zł	45	4	44	7	133
Ocena własnych war. mater.					
Złe	25	6	59	10	325
Średnie	29	5	54	12	492
Dobre	43	6	45	6	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	25	6	58	11	68
Raz w tygodniu	30	5	55	10	595
Kilka razy w miesiącu	32	3	51	14	141
Kilka razy w roku	34	8	49	9	197
W ogóle nie uczestniczy	35	6	51	8	87
Poglądy polityczne					
Lewica	27	7	60	7	286
Centrum	32	8	53	7	273
Prawica	44	3	44	10	268
Trudno powiedzieć	22	4	56	17	263

Tabela 3. Jeśli działania lotnictwa NATO nie doprowadzą do zakończenia konfliktu w Kosowie, to czy, Pana(i) zdaniem, NATO powinno wysłać tam wojska lądowe czy też nie?

(%)

	Powinno	Jest mi to obojętne	Nie powinno	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	6	40	18	1089
Płeć					
Mężczyźni	43	6	40	11	517
Kobiety	30	5	41	24	572
Wiek					
18-24 lat	40	8	42	10	157
25-34	45	3	36	16	193
35-44	45	6	38	11	226
45-54	29	5	49	17	202
55-64	33	8	38	21	135
65 lat i więcej	25	4	37	34	176
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	5	43	24	391
Miasto do 20 tys.	38	4	45	12	143
20 - 100 tys.	39	5	40	16	220
101 - 500 tys.	37	10	38	16	218
501 tys.i więcej mieszk.	53	2	33	12	116
Wykształcenie					
Podstawowe	28	6	39	27	361
Zasadnicze zawodowe	40	7	40	13	280
Średnie	43	5	38	14	356
Wyższe	32	0	53	14	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	38	1	49	11	71
Prac. umysł. niż. szczebla	43	1	40	15	121
Pracownicy fiz. - umysł.	39	7	46	8	89
Robotnicy wykwalifikowani	42	6	43	9	122
Robotnicy niewykwalifik.	35	2	43	20	45
Rolnicy	30	9	45	17	59
Pracujący na własny rach.	47	6	36	11	51
Bierni zawodowo					
Renciści	26	9	37	27	140
Emeryci	25	5	40	30	195
Uczniowie i studenci	52	0	43	5	56
Bezrobotni	38	13	31	18	89
Gospodynie domowe i inni	52	2	31	16	51
Pracuje w:					
sferze budżetowej	36	2	49	12	108
sekt. państw., publicznym	37	5	44	14	129
sp. właśc. prywat. i państwa	54	2	36	9	92
sekt. prywat. poza rolnictw.	41	5	42	12	194
prywatnym gosp. rolnym	33	7	45	15	71
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	36	8	41	15	181
276 - 399	38	9	39	14	133
400 - 549	39	4	37	20	235
550 - 799	39	4	42	15	149
Powyżej 799 zł	43	1	41	15	133
Ocena własnych war. mater.					
Złe	36	8	38	17	325
Średnie	34	5	42	19	489
Dobre	40	4	40	16	275
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	33	8	38	22	68
Raz w tygodniu	37	5	40	18	592
Kilka razy w miesiącu	35	5	39	21	141
Kilka razy w roku	38	6	40	16	197
W ogóle nie uczestniczy	34	5	45	16	87
Poglądy polityczne					
Lewica	31	5	52	12	286
Centrum	37	7	42	15	273
Prawica	49	5	31	15	268
Trudno powiedzieć	30	5	34	30	259